

in zapisal pobožno pesem o »Devici Mariji vérdjini«, v drugi pa opazoval rezijanski narodni ples, katerega je natanko opisal, kakor tudi pesmi, ki se pojo ob taki priložnosti. S temi zapiski (besedje in sekirice) je g. Černý pomnožil zbirko, katero je objavila Ella de Schoultz-Adaiewski v Baudouinovih »Meterijalih za južnoslovjansko dijalektologijo in etnografijo« (St. Peterburg, 1895, str. 475—488). Dalj časa se pomudi pri opisu rezijanske hiše in zlasti pri narodni noši. Tu izvemo, da so tudi Rezijanke nosile v starejših časih »pečo«, kakršno je še Sreznjevskij videl, a Rezijani sami trdijo, da je to bilo »prad dwá čentenárja lit« (pred 200 leti).

Ta zanimivi in poučni opis krasijo štiri podobe: Ravanca, Resianka v národním kroji, mladá žena z Resie in skupina »Resiane«. Knjižici je pridejan tudi zemljevid »Slovanov v severni Italiji«, katerega je načrtal prof. Ivan Trinko in bil pridejal svojemu opisu Beneških Slovencev v istem »Slov. Přehledu« 1899, str. 226. Ta zemljevid je le majhen (merilo ni naznanjeno) in služi le za splošno orientacijo. Narodnostna meja je pregledna, samo zahodno od Štele manjka še slovenske vasi Smardecá. Nad Brezjem je napačno zapisana gora »Matajur« (it. Montemaggiore), katero Slovenci imenujejo Jalovec; (Kozler ima napačno »Golovec«). Tudi reka »Učka Bela« ni pravilno zapisana; ljudstvo jo imenuje Učja (Bolčani: Uča), a pravilno bi se menda moralo pisati »Volčja«. Sicer pa bosta knjižica in zemljevid mnogo pripomogla k razširjenju slovenske etnografije. S. R.

J. Ciperle, Kranjska dežela. Ljubljana 1899, založil pisatelj, tiskal R. Milic, str. 96. Cena? Knjiga ima naslednjo vsebino: Zgodovina kranjske dežele; Lega kranjske dežele; Tla kranjske dežele; Kranjske vode; Podnebje kranjsko; Statistika in Krajepis.

Gotovo hvalevredno je podjetje, opisati svojo domačijo, zlasti če sam založnik trpi vse stroške, in naj se to godi še toliko in tolikokrat in v kakršnikoli obliki. Ali k temu je treba poleg dobre volje tudi temeljitega znanja in poznanja dežele, pa tudi vse novejšje literature, kajti starejši viri že davno ne zadoščajo več. Iz teh virov je sprejel g. pisatelj izmišljotine, kakor na pr. Akvorna (na Vrhniki), Magnania, ki je stala baje v okolici Višnje gore, tempelj boginje Karnije v Gamelnah, tempelj paganskih Slovencev na gori Sv. Ožbalta, Lacus auríacus (Blejsko jezero), a na blejskem otoku boginjo Živo. Lega kranjske dežele sodi vendar pred njeno zgodovino, pri tej priliki bi se bila lahko vsa statistika opravila. Zgodovinski oddelek je zares mršav, tupatam tudi neresničen (na pr. da je Avgust l. 30. Kranjsko napadel; da je stal Neviodunum pri Vihrah; Ad Silanos na mestu sedanje Idrije; da je bil Felicijan tovariš sv. Mohorja; da so se začeli Slovenci šele na Koroškem s tem imenom imenovati; da so Habsburžani l. 1366. dobili Devin in Prem, ko so Devinci šele 1399. l. izumrli in so jim nasledovali še Walseejci do l. 1465. itd.). Pri opisu tal se ne drži že splošno vpeljanih zemljepisnih poznamovanj, na pr. Gorenjska kotlina (mesto »Ljubljanska ravnina«), in ima preveč nepotrebnih pododdelkov (Mokronoške gore, Tisovska planota, Rakitniška planota). Kako so neki zašli Gorjanci med »severovzhodni del«, a Logaška planota med »zapadni del« Dolenjskih tal? Unec vendar ni reka, nego vas! Reka se ne prikaže pri Trebčah še edenkrat nad zemljo, nego na dnu jame. Tesni ob Radovini (?) niso nič omenjene. »Vonešica« vendar ne more biti pravilno, nego Lomščica. V Peščenici ni nikakršnega jezera, nego le zaježena voda. Po-

grešamo razvodnico med Krko (gorenjo) in vodami, ki teko skozi Kočevje v Kolpo.

Z razvrstitvijo krajepisnega gradiva se ne moremo zadovoljiti. Škofja Loka se mora vendar omeniti na str. 44. (tura Ljubljana-Kranj) in povedati, da gre iz nje tudi stranska cesta po Poljanski dolini ali v Idrijo, ali pa na Cerkno; a glavna cesta v Idrijo vodi iz Kalcev skozi Hotedrščico, in to bi se moralo opisati pri progi Ljubljana-Postojna. Iz Postojne kot središča Notranjske se izpeljajo potem druge stranske proge, na pr. Postojna-Vipava s stransko črto Razdrto-Senožeče. Opis »Rakeka« spada na str. 91. (Planina-Lož). V predgovoru poudarja g. pisatelj, da bode zlasti natanko opisal podzemeljske votline kranjske, a pri »otoški jami« (str. 87) je pozabil povedati, da so nekaj kapnikov od drugod prinesli in jih potem v tla zabili! Žrebčarija ima svoje pašnike v Biljah. V Šturiji (pravzaprav v Palah) ni nikakršnih »fužin«, ampak so samokovi. Vipava ni nikoli spadala pod »tržaško«, ampak pod goriško škofijo.

Grajati moramo samovoljno izkovane termine: skupek, pogričje, goratina, povodje itd. V zemljepisni znanosti imamo čisto natančno določeno terminologijo, in te se je vsakemu pisatelju držati, bodisi dobra ali slaba, ker vedne novotarije ne delajo drugega kot zmešnjavo. S. R.

Ročni kažipot po Goriškem, Trstu in Istri in Koledar za navadno leto 1900. Sestavil Andrej Gabršček. Cena 1 K 60 h. Trdo vezan 2 K 40 h. S pošto 10 h. več. Brezplačna priloga »Soči«. V Gorici. Tiskala in založila »Goriška tiskarna« A. Gabršček. 1900.

Da je »Kažipot« res praktično podjetje, dokazuje to, da je ta letnik že šesti. In koliko je napredoval v tem času! Povzpel se je do tolike popolnosti in natančnosti, da se bode res lahko rabil kot zanesljiv »vademecum« — kažipot — vsem onim, ki imajo kaj posla s primorsko, od poklicanih faktorjev toliko zanemarjeno pokrajino. A dasi naj služi »Kažipot« zlasti praktičnim potrebam, vendar je tudi na vnanje prav lično opremljen; to tem rajši poudarjamo, ker nas prav zelo veseli, da so baš po naši diaspori tako čvrste in podjetne tiskarske tvrdke (v Celovcu, Celju in Gorici). Kako poraben je »Kažipot«, smo se — ni davno tega — sami prepričali; gorečemu poverjeniku družbe sv. Mohorja je služil v to, da si je iz njega izbiral imena onih naših razumnikov, kateri še niso Mohorjani, a jih hoče pridobiti kot nove ude. Živa potreba primorskega »Kažipota« nam dokaže obenem, da je v istini naša pokrajina, po kateri nas on vodi. B.

Slovensko gledišče.

I. Dramske predstave. Predpustni čas za gledišče navadno ni ugoden, zlasti pa za dramske predstave ne. Zato smo opažali prejšnja leta, da sta v predpustu opera in opereta skoro popolnoma izpodrinili dramo. Tega letos ni bilo. Dasi so se zadnji čas res nekako kopičile operne predstave, je pa intendantca vendar gledala na to, da sta si bili, kar se tiče števila predstav, opera in drama vobče v nekakem ravnotežju. Ako se navzlic temu, da se intendantca ni ravnala po načelu prejšnjih let, ni bilo pritoževati radi obiska, je to pač veselo znamenje, veselo znamenje osobito za intendantco samo, katero navdaja to dejstvo lahko z zavestjo, da je hodila dozdej po pravi poti in da je